

Υποδοχή αιτούντων άσυλο στην Ελλάδα: το αίτημα για ανθρώπινες συνθήκες παραμένει

Οι υπογράφουσες οργανώσεις κρούουμε τον κώδωνα του κινδύνου για την συνεχιζόμενη δυσλειτουργία του συστήματος υποδοχής της χώρας, που αφήνει αιτούντες άσυλο και πρόσφυγες χωρίς πρόσβαση σε δικαιώματα και υπηρεσίες, κατά παράβαση της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας.

Στα νησιά οι δομές υποδοχής (ΚΕΔΝ) παραμένουν σε κατάσταση συνωστισμού, με το πρόβλημα να καταγράφεται πιο έντονα στην Κω, όπου οι νεοαφιχθέντες/είσες υπάγονται σε ένα άτυπο καθεστώς κράτησης μέχρι να καταγραφούν, χωρίς πλέον να έχουν πρόσβαση ούτε σε γιατρό, μετά την αποχώρηση του ιατρονοσηλευτικού προσωπικού στα τέλη Οκτωβρίου. Παρόμοια είναι η κατάσταση και στη Σάμο, όπου παρέχεται περιστασιακά ένας στρατιωτικός γιατρός, για την κάλυψη των αναγκών σχεδόν 4.000 διαμενόντων.

Ακόμη πιο προβληματική παρουσιάζεται η κατάσταση στα θαλάσσια σημεία εισόδου που δε διαθέτουν ΚΕΔΝ. Στα εν λόγω σημεία, παρά τις σταθερές ροές αφίξεων, δεν παρέχονται ούτε καν στοιχειώδεις συνθήκες υποδοχής μερίμνη των αρμόδιων φορέων της Πολιτείας. Ως αποτέλεσμα, η πρόσβαση των νεοεισερχόμενων ατόμων ακόμη και σε βασικά δικαιώματα, όπως στέγαση, σίτιση και περίθαλψη, παρότι αποτελεί υποχρέωση και αρμοδιότητα της κεντρικής διοίκησης, μετακυλύεται και επαφίεται στη διακριτική ευχέρεια των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης και της Κοινωνίας των Πολιτών. Ενδεικτικό παράδειγμα των ανωτέρω αποτελεί το νησί της Ρόδου, το οποίο στερείται παντελώς υποδομών και υπηρεσιών υποδοχής και στο οποίο από τις αρχές του έτους έχουν αφιχθεί σχεδόν 5.000 άτομα. Επίσης, παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των νεοεισερχομένων καταγράφονται και στο νησί της Λέσβου, όπου οι άνθρωποι με την άφιξή τους υπόκεινται σε κράτηση, διάρκειας πάνω από έναν μήνα. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μάλιστα, ενόσω τελούν υπό κράτηση, στερούνται της πρόσβασής τους σε ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και σίτιση.

Στην ενδοχώρα οι θέσεις φιλοξενίας έχουν και εκεί εξαντληθεί, με αποτέλεσμα ακόμη και εξόχως ευάλωτες περιπτώσεις αιτούντων/ουσών άσυλο (π.χ. θύματα βασανιστηρίων, εμπορίας ανθρώπων, μονογονεϊκές οικογένειες κ.α.) να μην έχουν πρόσβαση σε συνθήκες υποδοχής. Όσον αφορά στα παιδιά, είναι αμφίβολο αν, ποιες και κατά πόσο λειτουργούν υπηρεσίες παιδικής προστασίας. Αιτούντες/ούσες άσυλο με αυξημένες ιατρικές ανάγκες, όπως διαβητικοί και καρδιοπαθείς, δεν έχουν πρόσβαση σε κατάλληλη θεραπεία και διατροφή ή/και δεν εντοπίζονται εγκαίρως, μητέρες δεν μπορούν να δώσουν γάλα στα παιδιά τους και οικογένειες ψάχνουν μόνες τους λύσεις για να αυτοστεγαστούν.

Επισημαίνουμε ότι:

- Η τρέχουσα κατάσταση του συστήματος υποδοχής, που έχει σαφή αντίκτυπο και στη δυνατότητα πρόσβασης σε άλλα δικαιώματα, όπως το άσυλο, δεν μπορεί να επαναλαμβάνεται κάθε φορά που αυξάνεται ο αριθμός αφίξεων. Η Πολιτεία, με τη συνδρομή και της ΕΕ, οφείλει να μεριμνήσει άμεσα για κάλυψη των αναγκών όλων όσοι αιτούνται προστασία, καθώς και για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συστήματος υποδοχής, μεταξύ άλλων, μέσω της επαρκούς στελέχωσης των δομών με το απαραίτητο, ιδίως μόνιμο ιατρικό προσωπικό και προσωπικό ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών.
- Υπάρχει άμεση ανάγκη αναθεώρησης της πολιτικής επιλογής για τον τερματισμό των εναλλακτικών μορφών υποδοχής, όπως αυτές που παρέχονταν στο πλαίσιο του

προγράμματος «ΕΣΤΙΑ», το οποίο θα μπορούσε σήμερα να είχε συντελέσει καθοριστικά, τόσο στην αποσυμφόρηση του συστήματος υποδοχής, όσο και του σεβασμού της αξιοπρέπειας των ατόμων που ζητούν διεθνή προστασία στην Ελλάδα.

- Η μονομέρεια στη διαχείριση του προσφυγικού-μεταναστευτικού, που συναρτάται σχεδόν αποκλειστικά στο δημόσιο πολιτικό λόγο με την αποτροπή αφίξεων, και που έχει εκθέσει τη χώρα διεθνώς με τις καταγγελλόμενες πρακτικές επαναπροωθήσεων, συνιστά αποφυγή διαχείρισης ενός σύνθετου ζητήματος, το οποίο η Ελλάδα και η ΕΕ οφείλουν να διαχειριστούν με πλήρη σεβασμό του Διεθνούς Δικαίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των καταστατικών αρχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς αυτόν τον σκοπό, ιδίως στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων για το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο Μετανάστευσης και Ασύλου, χρειάζονται ενεργητικές και σθεναρές πρωτοβουλίες για τη διασφάλιση μιας δίκαιης κατανομής των ευθυνών ανά τα κράτη μέλη της ΕΕ, που φαίνεται να συνεχίζουν να επιδιώκουν τη μετάθεση των ευθυνών προς τα κράτη στα σύνορα της Ευρώπης, αλλά και προς τρίτες χώρες, όπως είναι η Λιβύη, η Τουρκία, η Τυνησία, και πλέον η Αλβανία μετά την υπογραφή της διμερούς συμφωνίας με την Ιταλία, που χαρακτηρίζονται από ένα τουλάχιστον αμφιλεγόμενο ιστορικό ως προς τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, τόσο των προσφύγων, όσο και των πολιτών τους.

Οι υπογράφουσες οργανώσεις:

Avocats sans Frontières France

Better Days Greece

Changemakers Lab

Defence for Children International Greece (DCI Greece)

Diotima Centre for Gender Rights and Equality [Διοτίμα – Κέντρο για τα Έμφυλα Δικαιώματα και την Ισότητα]

Dråpen i havet/ Stagona

Equal Legal Aid

Equal Rights beyond Borders

Fenix Humanitarian Legal Aid

Habibi.Works (Soup and Socks, e.V.)

HIAS Greece

I Have Rights

Jesuit Refugee Service Greece (JRS)

Legal Centre Lesvos

Lighthouse Relief

Mobile Info Team

Project Armonia

Refugee Legal Support (RLS)

Samos Volunteers

Symbiosis-Council of Europe School of Political Studies in Greece

Thalassa of Solidarity- Θάλασσα Αλληλεγγύης

Yoga and Sport with Refugees

Αλληλεγγύη Λέσβου ΑΜΚΕ

Άρσις Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων

Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες- Greek Council for Refugees

Ελληνικό Φόρουμ Μεταναστών- Greek Forum of Migrants